

TUOMIKIRVAENNUSTE

Tuomikirvan talvimunien näytteenotto- ja laskentaohje

Tuomikirvan talvimunalaskenta voidaan tehdä syksyllä tuomen lehtien varistua ja keväällä viimeistään ennen silmujen raottumista. Näytteenotto valtakunnallista ennustetta varten tehdään edellisvuoden marraskuussa.

Näytteenotto

1. Merkitään 3-5 pellon läheisyydessä sijaitsevaa tuomea tai yhtä monta pensasmaisena kasvavaa tuomirykelmää. Näytteet otetaan vuosittain samoista puista. Pellon keskellä olevat tuomet ovat erityisen hyviä tarkkailukohteita. Varmista että puu on tuomi*.
2. Kustakin tuomesta kerätään 20-30 kpl noin 50-60 cm:n pituista oksanpätkää tasaisesti joka puolelta puuta normaalilta ulottumakorkeudelta (n. 2 m). Näytteet tulee ottaa tuoreista oksista ja niistä tulisi löytyä vähintään 100 elävää silmua. Oksien saamisesta puiden latvasta ei ole erityistä hyötyä.
3. Kunkin puun näytteet sidotaan erillisiksi nipuiksi ja toimitetaan Luke Jokioisiin laskettavaksi.

Talvimunien laskenta

4. Tuomikirvan kiiltävän mustat talvimunat lasketaan kustakin puusta erikseen. Talvimunat lasketaan vähintään 100 silmusta ja tulos ilmoitetaan kunkin näytteen 100 silmua kohden. Suurenuslasi tai mikroskooppi helpottavat laskemista, mutta eivät ole välttämättömiä. Munien talvehtiminen ja elosssäilyvyys vaihtelee alueittain. Talvimunista säilyy kuoriutumiskelpoisina keskimäärin:

- 10 % Pohjois-Pohjanmaan rannikkoalueet
- 25 % Etelä-Pohjanmaan rannikkoalueet
- 35 % Etelä-Suomen rannikkoalueet
- 45 % Sisä-Suomi ja muu maa

Rannikkoalueeksi lasketaan tässä tapauksessa 0-80 km:n etäisyys merestä.

Jos talvimunat ovat litistyneitä, kuoppaisia tai repaleisia, ne ovat todennäköisesti kuolleita ja niiden määrä on hyvä merkitä erikseen. Tuomikirvan talvimunia saattaa runsaana kirjavuotena löytyä myös oksan raoista kaukana silmuista. Yleensä näiden munien laskemisella ei ole merkitystä, koska kyseisissä tapauksissa munia on silmujen ympärillä jo korkeimman raja-arvon, 40 munaa/100 silmua, ylittävä määrä.

5. Laskentojen perusteella saatua kuoriutuvien talvimunien määrää verrataan kirvatuhoriskiä kuvaaviin raja-arvoihin:
 - < 15 munaa/100 silmua → pieni tuho riski
 - 15 -40 munaa/100 silmua → tuhot mahdollisia
 - >40 munaa/100 silmua → suuri tuhoriski
6. Myöhempinä vuosina saattaa olla aiheellista poistaa näytteenottokohteista sellainen puu, josta talvimunia ei löydy koskaan. Kirvojen on todettu jostain syystä karttavan tiettyjä puita.

* TUOMEN TUNNISTAMINEN

Tuomi esiintyy tuoreilla tai kosteilla kasvupaikoilla, usein pellon reunoissa pensasmaisena rykelmänä, mutta myös yksittäisenä puuna. Tuomen kuori on tummanruskea tai punertava, vanhemmiten tummanharmaa. Kuori ja puuaines maistuvat karvaalta ja haisevat pahalta, eli usein kuorta raaputtamalla pystyy hajusta varmistamaan, mikä oksa tuomen, mikä jonkun muun puun oksa. Tuomen silmut ovat pitkiä, suippoja ja väriltään mustanruskeita.

Alla malliksi kuvat tuomenoksanipuista ja silmusta, jossa tuomikirvan talvimunia (Kuvat: Erja Huusela-Veistola)

